

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:606

av **Nina Lundström (L)**

Tobaksrökning i offentlig miljö

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverk avseende tobaksrökning i offentlig miljö ska utformas så att kommuner ges makt att fatta beslut om förbud, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Tobaksrök vållar allergiker och överkänsliga en rad bekymmer. Detta är speciellt bekymmersamt på offentliga platser där man inte kan undvika att komma i kontakt med tobaksrök. Enligt 2 § 5 tobakslagen är rökning förbjuden i restauranger och på andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus. Ett rökförbud innebär samtidigt rent principiellt ett ingrepp i den personliga integriteten. Det utgör en begränsning av den enskildes eget beslutsfattande och begränsar möjligheterna att ägna sig åt något som i grunden är tillåtet. Därför är det viktigt att nödvändiga avvägningar kan ske i de miljöer där rökning förekommer.

Rökförbud gäller i alla offentliga lokaler inomhus dit allmänheten har tillträde, som till exempel restauranger och serveringar. Rökförbudet gäller inte serveringsytor utomhus. För att en serveringsyta ska räknas som uteservering, och rökning därmed vara tillåtet, ska luft fritt kunna passera så att det motsvarar utomhusmiljöer.

Det finns exempel på kommuner där miljönämnder tillämpar den så kallade 50-procentsregeln. Enligt denna regel anses det råda rökförbud om 50 procent eller mer av den totala vägg- och takytan är tillsluten på uteserveringen. Som vägg och tak räknas alla ytor som inte vetter mot den permanenta serveringslokalen. Förvaltningsrätten i Göteborg har prövat regeln. Det saknar betydelse vilken temperatur det är på serveringsytan eller vilket material väggar och tak består av (t.ex. tältduk eller plexiglas).

Med anledning av denna tillämpning har kommuner svårt att vidta ytterligare åtgärder även om behov finns. I en tät stadsmiljö kan det finnas skäl att vidta åtgärder för att förbättra miljön. På smala gator med många serveringar kan det finnas lokala skäl att vara mer restriktiv. Därför borde större möjlighet finnas för kommuner att göra de

avvägningar som behövs. Ett levande offentligt rum med uteserveringar, och plats för människor att mötas, är viktigt för levande stadskärnor. Det kan gälla även lekparken och badstränder.

Länder som har kommit längst med rökfria utemiljöer är Kanada, USA och Australien. Där har de federala regeringarna delegerat rätten att besluta om sådana regler till delstater, län och kommuner.

I Kanada finns lagstiftning om rökfria utomhusmiljöer i såväl provinser som i enskilda kommuner. Nova Scotia införde rökfria uteserveringar, skolgårdar och entréer till arbetsplatser 2006. I dagsläget har de flesta provinser någon lagstadgad rökfri utomhusmiljö. En av de senaste regleringarna som införts gäller Ottawa City. De införde 2012 ett omfattande rökförbud på uteserveringar, allmänna stränder, parker, lekplatser och sportanläggningar. Totalt sett är det 39 kommuner som har infört rökfria uteserveringar, 105 kommuner har rökfria allmänna entréer, 36 kommuner har rökfria hållplatser vid allmänna transportmedel, 98 kommuner har rökfria idrottsanläggningar och rekreatiomsområden, 72 kommuner har infört rökförbud i parker, 37 kommuner har infört restriktioner gällande rökning på stränder, 107 kommuner har rökfria lekplatser, och 12 kommuner har infört rökfria sjukhusområden.

Att införa bestämmelser i de lokala ordningsföreskrifterna har inte ansetts vara juridiskt möjligt. Det kommunala förbudet mot alkoholförtäring grundar sig på 3 kap. 8 § och 1 § förordning (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen. Lokala förbud grundas på risken för ordningsstörningar, inte alkoholförtäringen i sig. Motsvarande kan inte tillämpas till följd av rökning. Det synes inte möjligt för kommunerna idag att enligt 3 kap. 12 § ordningslagen ingripa genom bestämmelser i de lokala ordningsföreskrifterna.

Att röka är ett val varje individ kan göra, men vid passiv rökning har individer inte samma möjlighet att välja. Att äta på en uteservering, åtnjuta en picknick vid badstranden eller en stund vid lekplatsen med barnen innebär inte sällan att också bli ofrivilliga passivrökare. För att särskilt skydda barn bör det vara möjligt att införa rökfritt i parker och vid lek- och badplatser som är områden där barn antas vistas särskilt. Att skapa fler rökfria platser i offentliga miljöer är hälsofrämjande, tillgängliggörande och trivselskapande.

Kommuner behöver ges möjlighet att göra dessa avvägningar i det offentliga rummet utifrån de lokala förutsättningarna. Låt de lokala beslutsfattarna avgöra vad som är lämpligt. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Nina Lundström (L)